

ἀπεβίωσεν. Ἡ δὲ ἑνετία διέταξε τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ Βαύλους αὐτῆς νὰ μὴ ἀνκειμηνύωνται τοῦ λοιποῦ μήτε εἰς τιμάρια, μήτε εἰς τόπους (ne di feudi ne di terre).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν λοιπὸν, ὅτι Γουλιέλμος Β΄ ὁ Βιλλαρδουῖνος, δικαιοῦματι τοῦ μετὰ τῆς Καριτανῆς γάμου του, ἤξιον τῆν ἡγεμονίαν ἐνὸς τρίτου τῆς Εὐβοίας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1255 μέχρι τοῦ 1262. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη διετέλεσεν ἀγμάλωτος παρὰ Μιχαὴλ τῷ Παλαιολόγῳ, νομίματα φυσικῶ τῷ λόγῳ δὲν ἔδυνάθη νὰ κῆσῃ. Ὅθεν τὸ ἐπὶ κερκλῆς τοῦ ἀρθροῦ τούτου εἰκονισθὲν καὶ περιγραφέν, εὖθι ἐπιγράφεται τρίτορος Εὐβοίας (tertius Negri Pontis) ἐκόπη μεταξὺ τοῦ 1255 καὶ 1260· διὰ τοῦτου δὲ ἠθέλησε νὰ προσεπικυρώσῃ καὶ ἐπισήμους καταπτήσῃ τὰς ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ τρίτου τῆς Εὐβοίας ἀξιώσεις του. — Τὸ σπανιώτατον τοῦτο καὶ ἴσως μοναδικὸν νόμισμα ἀπέκτησα ἐγὼ αὐτὸς ἐν Χαλκίδι παρὰ τινος χωρικοῦ· εἶναι δὲ τὸ πρῶτον καὶ μόνον γνωστὸν φραγκικὸν τῆς Εὐβοίας νόμισμα, ὅπερ μετὰ ἐπιμόρους ἐρεύνας ἐν ἐκείνῃ τῇ νήσῳ ἐπέτυχον ἄχρι ταῦδε ν' ἀνακαλύψω.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰανουαρίου 1860.

Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΑ.

— 000 —

Μεταναστάσεις τῶν Σκυθῶν εἰς Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον. — Ἱστορικαὶ ἀποδείξεις. — Γλῶσσα τῶν Ἀλβανῶν. — Ἐγκατάστασις τῶν Σκυθῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ὅλων τῶν μεταξὺ Κασπίας θαλάσσης καὶ Μαιώτιδος τόπων κύριοι οἱ Σκύθαι γενόμενοι, ἐξετάθησαν εὐθὺς πρὸς δύσιν, αἱ δὲ φυλαὶ αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως κατέσχον τὴν *Κιμμερίαν* (τανῶν Κριμαίαν), *Ταυρίδα* ἀποκαλέσαντες, καὶ τὰς πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου κειμένας ἐπαρχίας. Αἱ δὲ πορεῖαι αὐτῶν δὲν περιορίσθησαν μέχρι τοῦ Δανουβίου, καὶ, εἰς ἐποχὰς, ἃς δύσκολον νὰ ἔρισωμεν, εἰς τὴν Θράκην διεσπάρησαν, καντεῦθεν εἰς Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον, ὅθεν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέρασαν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πελασγοί*.

Οἱ Θράκες κατὰ Πτολεμαῖον κατήγοντο ἐκ τοῦ Καυκάσου. Τὸ ὄνομα αὐτῶν προφανῶς παρὰ τὸ *Τραξίται* (Traxites) τῆς Σκυθίας παράγεται, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ μνημονευόμενον. Ὁ Οὐίδιος καὶ Στράβων ἀναφέρουσιν, ὅτι πάντες οἱ Θράκες Σκύθαι ἦσαν τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν αὐτὴν ἐλάλουν γλῶσσαν. Τῶν συγγραφέων δὲ τινες θεωροῦσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ *Θεράς* (Thiras) καταγομένου, ἐδδόμου υἱοῦ τοῦ *Ἰάφου*. Ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ *Θρακός* (Thracé) υἱοῦ τοῦ *Τιτάνος*. Κατὰ δὲ *Στέφανον τὸν Βυζάντιον* ὑπᾶρχον μεταξὺ αὐτῶν *Τρόκιμοι*, *Ἡθαῖοι*, καὶ *Σύροι* (Syges), καθάπερ καὶ ἐν τῷ Καυκάσῳ. Ὁ

Ἡρόδοτος τοὺς παραλλοὺς Θράκας *Πελασγοὺς* ἀποκαλεῖ. Παρ' αὐτοῖς δὲ τοὺς Σαπηλοὺς τίθησιν, οὓς καὶ Πλίνιος ἐν τῷ Καυκάσῳ ὑπεράνω τῶν *Ἀβασγῶν*.

Ὁ Θουκυδίδης μνησθὲν ποιεῖται φυλῆς τινος ἐν Θράκῃ περὶ τὴν Ῥοδόπην *Δαί* (Daï) κληομένης· τούτους δὲ *Μεναίους* (Menaï) ἢ λαοὺς τοῦ *Μένου* (Men) ὁ Πυσανίας ὀνομάζει. Κἀν τῇ Σκυθίᾳ δὲ ὁμώνυμος τοῖς δε φυλὴ ἐνυπῆρχε, καὶ Ἱερειῖας δὲ ὁ προφήτης περὶ *Μενναίων* ὀμιλεῖ παρὰ τῷ *Εὐφράτῃ* οἰκούντων. Καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ὀνομάτων τῶν τῆς ἀρχαίας Θράκης πόλεων, μὴ κατακλεισμένων ἐνταῦθα, συμφωνοῦσι τοῖς τῶν τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Χαλδαίας.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς Μακεδονίας γεωγραφία εὐρίσκονται *Ἀλβανοί*, *Σύροι*, *Πάρθοι* τῶν δὲ λαῶν τούτων αἱ ὑποδικιρέσεις αἱ αὐταὶ εἰσι συνήθως τῆς τῶν χωρῶν, ἐξ ἧν κατήγοντο. Οἶον, παρὰ τοῖς Πάρθοις τῆς Μακεδονίας καὶ ἐπὶ *Τίτου Διόλου*, πόλεις εὐρίσκοντο *Ράγαι* καὶ *Γάρδαρα* ὡς ἐν τῇ ἰδίῳς Παρθικῇ. Καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων ὀνομάτων, ὡς *Ἀτραξ*, *Τυρησαῖοι*, *Κάρρα*, *Ἰσχναι*, *Φίσκα* Ἀστυριακὰ ἦσαν ἢ Σκυθικὰ. Παρὰ δὲ τὰς ἀκτὰς τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης *Πελασγοί* τὸ πάλαι ὄκουν, οἵπερ καθ' Ἡρόδοτον ἄπαντας τοὺς ἄλλους ἐν ἑαυτοῖς συνεχώνευσαν.

Ἡ δὲ Ἡπειρος τὸ κατ' αὐτὴν ὑπὸ σιφῶν Σκυθικῶν κατεκλύσθη, καὶ αἱ ἐν αὐτῇ ἐγκαταστᾶσαι φυλαὶ τῶν ὀρέων ἔνεκεν, τὴν ἀμυννὴν αὐτοῖς διευκολυνόντων, ἐπὶ πολὺ τὰ ἴδια ἐτήρησαν ὀνόματα. Πρόπαλαι δὲ ἐν αὐτῇ ἀναφέρονται οἱ *Περίραιβοι* ὡς ἐν Θράκῃ καὶ Καυκάσῳ. Καὶ οἱ *Ναπαῖοι* (Napai) τῆς Ἡπείρου προφανῶς τῆς αὐτῆς εἰσι καταγωγῆς, ἥς περ καὶ οἱ ὑπὸ Πλινίου μνημονευόμενοι *Ναπαῖοι* τῆς Σκυθίας. Καὶ οὗτοι δὲ κάκεινοι παρόχθιοι ὄκουν ποταμῶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χώραις *Τάρας* (Taras) καλουμένῳ.

Ὁ δὲ μᾶλλον τὴν ἐκ Καυκάσου τῶν ἀρχαίων Ἡπειρωτῶν καταγωγὴν δείκνυσίν ἐστιν, ὅτι οἱ τούτων ἀπόγονοι τανῶν εἰσι *Ἀλβανοί* ἀκούουσι, καὶ γλῶσσαν λαλοῦσι παραπλησίαν πάνυ τῇ ἀρχαίᾳ Περσικῇ. Ὁ *Μαλτεβρούνιος* (Malte-Brun) λέγει περὶ τούτου· «Ἐκ τῆς τῶν Ἀλβανῶν γλώσσης δείκνυται, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ πάλαι ἐν Εὐρώπῃ ἐγκαθεστᾶσι καθάπερ οἱ Κελτοὶ καὶ Ἕλληνες, μεθ' ὧν διὰ πολλῶν, ὡς εἰκὸς, δεσμῶν συνέχονται.»

Ἱστορικοὶ δὲ τινες ἐκ τῶν ἀναλογιῶν τούτων συμπεραίνουσι τοὺς νῦν Ἀλβανούς ἐξ Ἀλβανῶν Σκυθῶν κταγομένους, ὑπὸ *Πομπηίου* εἰς Ἰλλυρίαν ἐκ τοῦ Καυκάσου μετενεχθέντας. Κατ' αὐτοὺς ὁ *Πομπηῖος* πλεον τῶν ἐνεακοσίων λευγῶν διήλθεν ἂν διὰ τῶν δυσκολωτέρων τοῦ κόσμου χωρῶν πρὸς ἐγκατάστασιν πολεμίου λαοῦ ἐν ὄρειοῖς τόποις ὑπὸ πολεμίων τοῖς Ῥωμαίοις οἰκουμένοις. Ἦτε γεωγραφία καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἐν μύθῳ μέρει τὴν ἱστορίαν ταύτην τάττουσιν.

Καὶ *Πτολεμαῖος* δὲ τοὺς τὴν Ἡπειρον οἰκούντας *Ἀλβανοὺς* ἀποκαλεῖ. Εἰ δὲ μόνη ἢ νέα αὕτη ἀποικία ἐν Ἡπείρῳ ἦν, ἐμνημόνευε πάντως καὶ τοῦ ἀρ-

χαιότερου ἐν ταύτῃ λαοῦ. Ὁ δὲ γεωγράφος Διονύσιος ἀξιοῖ, ὅτι ἤ, τε Ἀλβανία καὶ ὁ Πόντος ἐγκαταστάσεις ἦσαν Σκυθικαὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς χρονολογούμεναι.

Τὸ ὄνομα *Μουζακία*, ὑφ' ὃ οἱ αὐτόχθονες τῆς μέσης Ἀλβανίας γνωρίζονται σήμερον, σχέσιν ἔχει τῷ *Μισυκαί* ἢ *Μοσέγα* (*Misykai, Mosega*), ἅπερ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γεωγραφίᾳ τῆς Καυκασίας Ἀλβανίας εὐρίσκται. Οἱ νῦν *Τόσκοι* προφανῶς ἐκ τῶν *Τούσκων* τοῦ Πτολεμαίου κατάγονται, καὶ οἱ *Γούσαι* δὲ (*Λιάπιδες*) ἐκ τῶν *Ίαπέδων*, *Ίαπαίων*, οἵτινες ἐνικλήθησαν μὲν, οὐχ ὑπετάγησαν δὲ ὑπὸ Τουδίτανου ἔτει Ρώμης 624, τῷ εἰκοστῷ δηλονότι τετάρτῳ πρὸ τῆς Πομπηίου γενετῆς.

Τῶν δὲ σοφῶν οἱ ἀποπειραθέντες ἐν ἀνέλιθωσιν εἰς τὴν τῶν λαῶν γένεσιν διὰ τῆς τῶν ἀρχηγόνων γλώσσων συγκρίσεως, μεγίστας εὐρον τὰς σχέσεις τῆς Σανσκριτῆς πρὸς τὴν Καλδαϊκὴν ἢ τὴν ἀρχαίαν Περσικὴν· τὰς αὐτὰς δ' εὐρίσκωμεν μεταξὺ τῆς νῦν Ἀλβανικῆς καὶ τῆς Σανσκριτῆς. Πρὸς δεῖξιν δὲ ἀρκεῖται ἡμῖν ἡ σύγκρισις λέξεων τινῶν τῶν δύο γλώσσων.

Βασιλεὺς (*Roi*) γράφεται Ἀλβανιστὶ μὲν *Reg*, Σανσκριτιστὶ δὲ *Radja* (1).

Ἄνθρωπος	Ἀλβ.	<i>Neri</i>	Σανσ.	<i>Nar</i> (2).
Τόπος	»	<i>Steré</i>	»	<i>Stria</i> .
Εὐλον	»	<i>Drou</i>	»	<i>Druh</i> .
Ὄφθαλμὸς	»	<i>Schi</i>	»	<i>Ashi</i> .
Ἡμέρα	»	<i>Diamé</i>	»	<i>Dina</i> .
Βοῦς	»	<i>Kaeu</i>	»	<i>Kau</i> .
Στίχος	»	<i>Krimp</i>	»	<i>Krimi</i> .
Δέχεσθαι	»	<i>Qregh</i>	»	<i>Qrah</i> .
Πρῶτος	»	<i>Paré</i>	»	<i>Para</i> .
Μέγας	»	<i>Mad</i>	»	<i>Mahad</i> .

Ἡ τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Καυκάσου γλῶσσα, σχετικῆ τῇ ἀρχαίᾳ Καλδαϊκῇ, ἢ αὐτῇ ἦν τῇ τῶν γειτόνων αὐτοῖς Ἰβήρων. Εὐρίσκωμεν λοιπὸν ἐν τῇ νῦν Ἀλβανικῇ πλείστας λέξεις ἀναλόγους πρὸς τὰς τῆς Βασκικῆς γλώσσας, ἧτις, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς Ἰβηρικῆς παράγεται. Οἷον·

Χρυσὸς Ἀλβανιστὶ	<i>Art</i>	Βασκιστὶ	<i>Urtou</i> .
Λίθος	»	<i>Hourte</i>	» <i>Harrta</i> .
Μήτηρ	»	<i>Ema</i>	» <i>Ama</i> .
Ἄθος	»	<i>Lioule</i>	» <i>Lilia</i> .
Τρώγειν	»	<i>Cha</i>	» <i>Jam</i> .
Ταχέως	»	<i>Soult</i>	» <i>Soust</i> .

Πλείσται τῆς νῦν Ἀλβανικῆς λέξεις, μὴ ἔχουσαι ἀναλόγους ἐν τῇ Βασκικῇ, ἀνευρίσκονται ἐλάχιστα ἠλλοιωμέναι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς αὐτῆς καταγωγῆς Κελτικῇ· οἷον·

Γυνὴ Ἀλβανιστὶ μὲν	<i>Bé</i>	Κελτιστὶ δὲ	<i>Bean</i> .
Γραῖς	»	<i>Groua</i>	» <i>Grouage</i> .
Ἀνὴρ ἐλευθέρος	<i>Bouée</i>	»	<i>Baro</i> .

(1) Κελτιστὶ *Rix*, Λατινιστὶ *Reg*.

(2) Ἀσβασπες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Περσικῇ καὶ Ζανδικῇ ἐπίσης *Nar*. Ἐκ τοῦ *Neri* δὲ τοῦτου προφανῶς τὸ *Nero* ἄνθρωπος (Σπλ. ἄγγ. ἱτ. ὁ κλ.).

Κριτὴς	»	<i>M' bret</i>	»	<i>Bret</i> .
Ἄμαξα	»	<i>Karé</i>	»	<i>Kara</i> .
Παχὺς	»	<i>Larth</i>	»	<i>Lar</i> .

Τὰ πλείστα τῶν τῆς Ἑλλάδος θεῶν ὀνόματα καθ' Ἡρόδοτον ἐκ τῆς Πελασγικῆς παρήγοντο γλώσσας. Εὐρίσκωμεν λοιπὸν ἐν τῇ νῦν Ἀλβανικῇ·

Diel = ἥλιος ὅθεν *Δήλιος* ἐπιώνυμον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Heré = ἀήρ, **Hra*.

Vrani = νέφος *Θερανός*.

Dée = γῆ *Δά*, (Δᾶ — μήτηρ = Δημήτηρ).

Déel = θάλασσα = *Θέτις* (ὠκεανός.)

Ἡ Αἰολικὴ διάλεκτος καθ' ἅπαντας τοὺς συγγραφεῖς οὐ διάφερον οὐσιωδῶς τῆς Πελασγικῆς. Εὐρίσκωμεν λοιπὸν ἐν τῇ νῦν Ἀλβανικῇ·

Balé = κεφαλή *Αἰολιστὶ* *Béla* (4).

Ziwem = πῦρ *»* *Θαρμός* (2).

Skiema = ξένος τότε *»* *Σκένος* (ξένος.)

Τὸ ὄνομα *Σκιπετάρ* ἢ *πολεμιστής*, ὅπερ καλοῦσιν ἀλλήλους οἱ Ἀλβανοὶ, παρὰ τὸ Αἰολικὸν *Σκίρος* (ξίρος) παράγεται (3).

Ἡ βᾶσις τῆς νῦν Ἀλβανικῆς εἴη ἂν τὸ ἀρχαῖον ἐν Ἑλλάδι ὀμιλούμενον Πελασγικὸν ἰδίωμα ἐν τοῖς ἠρωϊκοῖς χρόνοις, τῆς αὐτῆς ὡς ἀρχῆς, ἧς περ καὶ τὸ Σκυθικὸν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Καλδαϊκοῦ παραγόμενον (4).

Μεταβῶμεν δὲ ἤδη εἰς τὴν τῶν Σκυθῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατάστασιν.

Οἱ πρῶτοι τῆς Ἑλλάδος λαοὶ γνωρίζονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πελασγοί*, οἱ δὲ ἀρχαῖοι Σκύθαι ἐπίμων τὴν γεωργίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πελασγός*. Ἡ θεὰ αὕτη ἐν τῷ αὐτῷ προήδρευε τῆς ἀρχιτεκτονικῆς· ὡς δὲ γνωστὸν, τὸ πνεῦμα τῶν Πελασγῶν ἔτεινε πρὸς τὰς οἰκοδομὰς.

Ὁ Ὀμηρος, τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καταλέγων, πληθὺν φέρει ὀνομάτων ὁμοίων τοῖς τῆς ἀρχαίας Σκυθίας, ὧν ὀλίγα ἴχνη ἐπὶ Ἡροδότου εὐρίσκονται. Αἱ ὑποδιαίρεσεις τῶν Πελασγῶν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου ἀναφερόμεναι, εὐρίσκονται ἐπίσης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τοῦ Καυκάσου γεωγραφίᾳ. Πολλὰ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν εὐρίσκοντο *Ἀλβανοὶ* ἐν Εὐβοίᾳ, διότι

μνηστὴ αὐτῶν γίνεται ἐν ταῖς πεναρχαίαις παραδόσεσι καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι· οἱ *Ἀχαιοὶ* κατήγοντο προφανῶς ἐκ τῶν *Ἀσραιῶν* τοῦ Καυκάσου. Οἱ **Εὐλίητες*, κατὰ τὸν Λουκιανὸν καὶ ἄλλους, ἦσαν Σκύθαι. Οἱ *Τετᾶρες*, κατὰ τοὺς μυθολόγους τῆς ἀρχαιότητος, ἦσαν Καυκάσιοι. Ὁ δὲ Ὀρφεύς τούτους ὡς προγόνους τῶν Ἑλλήνων χαρακτηρίζει. Ὁ **Εὐλίητ*, θεωρούμενος ὡς πατὴρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, υἱὸς ἦν τοῦ Σκύθου Δευκαλίωνος, αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ παρα-

(1) Ἡ Φάλα Βασκιστὶ κατὰ συναλλαγὴν τῶν γραμμάτων ὅθεν *Κεφαλή*.

(2) *Garm* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Περσικῇ. Τρωϊκῇ Ἀρμενιστὶ.

(3) Ἀρχαῖον τὸ ὄνομα τοῦτο ἐγράφετο *Σκίρος* (Σκυθός)· ἐπιπλέον ἐν τῇ Ἀλβανικῇ ὑπάρχει ἐπίσης *Σκιπετίμ* (κροαυτός) παρὰ τὸ σκίπτω (πίπτω μὲν ὄρμητις).

(4) Πλείσται Γερμανικαὶ λέξεις, Γαλθικῆς ἀρχῆς, εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἀλβανικῇ· ἀλλ' αὕτη ἡ ἀναλογία ἐξηγεῖται εὐκόλως καθόσον οἱ Γότθοι κατήγοντο ἐκ τῶν Σκυθῶν.

θάσεις τὸν Καύκασον θεωροῦσιν αἰκησιν τοῦ Προμηθέως, ἐξ αὐτῶν λέγουσιν ὅτι κατάγεται ὁ Δευκαλίων· ὁ Πλάτων τέλος λέγει, ὅτι οἱ Πέλασγοὶ ἦσαν ἀρχαιότεροι τῶν θεῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς πρὸ τῶν Σκυθῶν ἐδανείσθησαν οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Πίνδος ἐστὶν ἡ ἀρχαιοτάτη ἐγνωσμένη κατοικία τῶν Πελασγῶν· τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ Σανσκριτικοῦ Pindhia ἢ Vindhia· ὁ Παρσασδὸς ἐπίσης ἐκ τοῦ Paranscha, καὶ τὸ ὄρος Κύνθος ἐν Δῆλῳ ἐκ τοῦ Kantha ἱεροῦ λόφου.

Διευθείσης τῆς κοινῆς καταγωγῆς τῶν Σκυθῶν καὶ Ἑλλήνων διὰ τῶν παραδόσεων, τῶν ἱστορικῶν ἀφηγήσεων, τῆς συγγενείας τῆς γλώσσης, τῶν θῶν καὶ τῆς φυσικῆς ὁμοιότητος, ἐξηγεῖται διατί τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἔχουσι σημασίας ἐν τῇ νῦν Ἀλβανικῇ, καὶ διατί τόσαι ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ λέξεις ἐκ στοιχείων Ἀλβανικῶν συντίθενται.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΜΑΤΘΑΙΟΣ Κ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΜΩΑΜΕΘ ΠΡΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ

ἐν αὐτογράφῳ.

—ooo—

Ὅτε περὶ τὸ ἔτος 640. μ. Χρ. ὁ Ἡράκλειος ἀπὸ πατρικίου ἐν Καρχηδόνι ἀνέβη τὸν θρόνον τῶν Καισάρων ἐν Βυζαντίῳ βασιλεὺς καὶ πιστὸς ἐν Χριστῷ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ἐφάνη ἐν Ἀραβίᾳ ἀνὴρ ἀπαιδευτὸς μὲν ἀλλὰ μέγας τὸν νοῦν καὶ τὴν εὐφυΐαν, τοῦ ὁποίου προορισμὸς ἦτο νὰ γίνῃ θεμελιωτῆς νέας θρησκείας, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ πολυθεϊσμοῦ καὶ τῆς εἰδωλολατρείας ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, Μωάμεθ, υἱὸς τοῦ Ἄδδ-Ἄλλαχ, κηρύττων τὸν ἕνα καὶ μόνον Θεόν, ἀθανασίαν ψυχῆς καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ, καὶ ἐμφανιζόμενος ὡς ὁ παρὰ τοῦ Μεσσίας προσηγγελθεὶς Παράκλητος, προφήτης (Nebî) καὶ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ (Rassûl Allah), προσελκυσεν αὐτῷ προσελύτους, ἄλλους μὲν κερδαίνων διὰ τῆς τοῦ λόγου πειθοῦς, ἄλλους δὲ ἀναγκάζων διὰ τοῦ ζήφους.

Διωχθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος του Μέκκας παρὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φυλῆς, τῶν Κορεῦσσιῶν, κατέφυγεν εἰς τὴν ἄλλοτε μὲν Ἰάθριβιν, ἔκτοτε δὲ Μεδίαν κληθεῖσαν πόλιν κατὰ τὸ 622. μ. Χρ. ἔτος, καὶ ἐκείθεν ἐπιστρέψας κατὰ τῶν ἐχθρῶν του ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, εἰσῆλθεν ἐν θριαμβῶ εἰς Μέκκαν τὴν ἱεράν καὶ ἁγίαν πόλιν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐνηγκαλίσθησαν τὸ νέον δόγμα, γενόμενοι οἱ θερμότεροι αὐτοῦ ὀπαδοί. Ἡ φυγὴ του Ἐγείρα (Hegireh ἀραβ. = φυγὴ) κατέστη ἀρχὴ χρονολογίας τῶν πιστῶν τοῦ Ἰσλάμ, καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἀραβία συνέστη εἰς ἔθνος ἓν, μὲ μίαν γλῶσσαν καὶ μίαν θρησκείαν, καὶ μὲ

ἓνα κυριάρχην πνευματικόν τε καὶ κοσμικόν, τὸν Ἀπόστολον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ γῆς Τοποτηρητὴν του (Khalifa = Χαλίφης, τοποτηρητής).

Ἡ Αἴγυπτος, ἐν τῶν κυριωτέρων θεμάτων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ποτὲ δὲν εἶχε φθάσει εἰς μεγαλειτέραν παραλυσίαν καὶ ἀθλιότητα κυβερνήσεως παρὰ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἐποχὴν· ὁ πληθυσμὸς τῆς εὗρίσκετο διηρημένος εἰς δύο διακεκριμένας τάξεις ἀνθρώπων, ἀλλήλαις ἀντικειμέναις καὶ διαφερούσαις καθ' ὅλα, τὴν τῶν κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων. Οἱ κυβερνῶντες ἦσαν Ἕλληνες ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς ἐκτεταμένης αὐτοκρατορίας, στρατιωτικοὶ, πολιτικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι, κληροῦχοι γαιῶν, ἐναικιστὰὶ προσόδων καὶ ἔμποροι· οὗτοι πρεσβεύοντες τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ πρωτεύουσῃ ἐπικρατοῦν τῆς ὀρθοδοξίας δόγμα, καὶ διὰ τοῦτο Μεγίτται ὀνομαζόμενοι ἦσαν βασιλικοὶ, ἂν καὶ ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, ἤσκουν ὁμῶς μεγίστην ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιφρόνην, ἔχοντες αὐτοὶ ἀποκλειστικῶς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐν χερσὶ, καὶ ἀπολαύοντες τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως εἰς ἀπάσας αὐτῶν τὰς διαχειρίσεις πρὸς βλάβην τῶν ἐγχωρίων. Οἱ Αἰγύπτιοι (Qyri, Κόπται), μονοφυσίται τὸ δόγμα καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν διδασκαλίαν Ἰακώβου τοῦ Βαραδαίου ἢ Ζαυζάλου, δι' ὃ καὶ Ἰακωβίται καλούμενοι, ἀποτελοῦντες τὸν κύριον τῆς Αἰγύπτου πληθυσμὸν, ἐργάται, μηχανικοὶ, τεχνῖται, γεωργοὶ, δούλοι καὶ ὑποτελεῖς, ἦσαν οἱ κυβερνώμενοι καὶ φορολογούμενοι, ὑποφέροντες ἀπειρα δαινὰ παρὰ τῶν ξένων κυρίων των, καὶ ὑποκείμενοι ἀείποτε εἰς ἀγχαρσίας, βάσανα καὶ διωγμούς. Αἱ κατοικοῦσαι τὴν Αἴγυπτον αὐταὶ δύο τάξεις, ἂν καὶ ζῶσαι πλησίον ἀλλήλων αἰῶνας ὀλοκλήρους, διέμενον ὁμῶς ἀείποτε ἐχθραὶ καὶ τρέφουσαι ἀσπανδὸν μίσος, οὐδέποτε ἀναμιγνόμεναι ἢ συγχωνευόμεναι, ἀλλ' ὑποβλέπουσαι καὶ ἀποστρεφόμεναι μέχρι θανάτου ἀλλήλας.

Καὶ αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἡ ἐκκλησία ἠκολούθει τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου διαίρεσιν· οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας διοριζόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικοῦ ἱερατείου, ἀφορίζοντες καὶ καθαιροῦντες τοὺς ἐντοπίους κληρικούς ὡς αἰρετικούς, οἰκαιοποιούμενοι τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀρπάζοντες τὰ κτήματα τῶν ναῶν, ἐπλήρουν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς καὶ ἀξιώματα μὲ πρόσωπα ξένα, ἐπὶ τὸ πλεῖστον Βυζαντινὰ, καὶ διέθετον τὰ τοῦ κλήρου κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀνευ συγκατανεύσεως τῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ὁ ἐγχώριος κλῆρος, εἰς τὸ σχίσμα τῶν Ἰακωβιτῶν ἀνήκων, ἀποσυρόμενος εἰς τὰ πολυπληθῆ μοναστήρια τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς τὰς σκήτας τῆς Θηβαΐδος, ὕψωνεν ἐπὶ τῆς πατριαρχικῆς ἑδρας ἀρχιερεῖς τῆς ἐκλογῆς του διαμφισβητοῦντας τίτους καὶ δικαιώματα πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐδρεύοντας νῦν μὲν ἐν Θηβαΐδι, καὶ ἄλλοτε ἐν Ἀθρίβει (Atrih ἀραβ. πλησίον τοῦ χωρίου Πένχα).